

1. ಮಾಡ್ಯೂಲ್ ಮತ್ತು ಇದರ ರಚನೆಯ ವಿವರಗಳು

ಮಾಡ್ಯೂಲ್ ವಿವರ

ವಿಷಯ	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
ಕೋರ್ಸ್	ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ತರಗತಿ 11, ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ 1)
ಮಾಡ್ಯೂಲ್ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (1950-1990) ಭಾಗ-1
ಮಾಡ್ಯೂಲ್ ಐಡಿ	keec_10201
ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಅಂಶಗಳು	ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು, 1950 ರ ವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯದಂತಹ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
ಉದ್ದೇಶಗಳು	ಈ ಪಾಠವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. <ul style="list-style-type: none">ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಅರ್ಥ, ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳು.ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ.ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಮಗಳ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳು.
ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು	ಯೋಜನೆ, ಸಮಾಜವಾದ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಆಧುನೀಕರಣ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಮಾನತೆ (ಸಮತೆ), ಭೂಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಹಸಿರುಕ್ರಾಂತಿ, ಸಹಾಯಧನ, ಆಮದು ಬದಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ.

2. Development Team

Role	Name	Affiliation
National MOOC Coordinator (NMC)	Prof. Amarendra P. Behera	CIET, NCERT, New Delhi
Program Coordinator	Dr. Mohd. Mamur Ali	CIET, NCERT, New Delhi
Course Coordinator (CC) / PI	Prof. Neeraja Rashmi	DESS, NCERT, New Delhi
Subject Matter Expert (SME)	Dr. Janmejy Khuntia	School of Open Learning, University of Delhi
Review Team	Dr. Meera Malhan	DCAC, University of Delhi
Translator	Dr. Manju N. D	Assistant Professor SVK National College of Education, NES Campus, Balaraj Urs Road, Shimoga-577201

ಪರಿವಿಡಿ ತಾಲಿಕೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಬಲರಾಗುವರು.

1. ಯೋಜನೆಯ ಅರ್ಥ
2. ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಧಗಳು
3. ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರ.
4. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ನಂತರ ಭಾರತವು 1947 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದಾಗ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಶ್ರವಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಯೋಜಕರ ಮುಂದೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದ ಎಂಬ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದವು ಪಂಡಿತ್ ನೆಹರು ರವರನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಆದರೆ ನೆಹರುರವರು, ಹಿಂದಿನ ಸೋವಿಯತ್ ಯುನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಸಮಾಜವಾದ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಸೋವಿಯತ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಂತಹ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆಸ್ತಿಗಳ ಒಡೆತನದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಯೋಜಕರು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದದ ತೀವ್ರ ಆವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು. ಮೂಲತಹ ಸಮಾಜವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು, ಎರಡೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು, ಅಂದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು ಸದೃಢ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದು. ಸರ್ಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಖಾಸಗಿ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು 1948ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದವು. 1950 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಅಚಿತಿಮವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಸಮಾಜವು ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ:

1. ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?
2. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು?
3. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹಂಚಬೇಕು?

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ ಅದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳಾದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಇದನ್ನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಲಾಭದಾಯಕ ದೇಶದೊಳಗೆ ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಾಡುವಂತಹ ಸರಕುಗಳು. ಒಂದುವೇಳೆ ಕಾರುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದರೆ ಕಾರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೈಕಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದರೆ ಸೈಕಲ್‌ಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವಮಿಕರು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಶ್ರಮಸಾಂದ್ರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳಸಾಂದ್ರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹಂಚುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಏನುಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಂಚದೆ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಡವರಿಗೆ ಅಲ್ಪವೆಚ್ಚದ ಮನೆಗಳು ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಡವರು ಹೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂವೇಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪೂರೈಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಜೀವನದ ಸುಧಾರನೆಯ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಹಿಂದುಳಿಯಬಹುದಾದಂತಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ದು ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜವು ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಜತೆಗೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ. ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಂಚಬೇಕು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯು, ಜನರಿಗೆ ಏನುಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಆಧಾರವಾಗಿದೆಯೇ ವಿನಹ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅವರು ಏನನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುವುದರ ಮೇಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸರ್ಕಾರದ

ಒಡತನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜವು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೆರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು, ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಏನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ವಿಫಲವಾದ ಅಗತ್ಯ ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಯೋಜನೆ ಎಂದರೇನು?

ಇದು ಒಂದು ಉನ್ನತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೆಲವು ಸಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿ ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯ ಕಡತಗಳು, ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಹೊಂದಿರದೇ, ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು? ಎಂಬುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಧೀರ್ಘಾವಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸಿವೆ.

ಯೋಜನೆಯೊಂದು ಎಲ್ಲಾ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಅವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಗುರಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶ್ರಮಿಕರ ಅಗತ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನಾಗಾರರಿಗೆ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಮದೂಗಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕ್ಲಷ್ಟಕರ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂಬುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾದ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕವೂ ಅಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಯಾವ ವಲಯಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಜನೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ನಿರೀತಿಯ, ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕು.

ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಲ ಮೂಲಕ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ನಿರಂತರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಾದಿಗೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ, ಮೊದಲನೆಯದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಮರುಸಂಘಟಿಸುವುದು. ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು ವಿವರವಾದ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಂತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಯೋಜಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಗಳೆಂದರೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಆಧುನೀಕರಣ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ. ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸೋಣ.

ಬೆಳವಣಿಗೆ: ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರ. ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನದ (ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ) ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವಾಗಿದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಜಿ.ಡಿ.ಪಿಯು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಜಿ.ಡಿ.ಪಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕೇಕ್ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬುದು ಕೇಕ್‌ನ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳದಂತೆ, ಕೇಕ್‌ನ ಗಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವನ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ಉತ್ಪಾದಕ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆಯಂತಹ ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಬೆಂಬಲ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದಕ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೇಶದ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿಯು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ವಲಯ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಯದ ಕೊಡುಗೆಯು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸೇವಾ ವಲಯ

ಸೇವಾ ವಲಯವು ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೀಲಿಕೈ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಂತೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಾಗ, ಸೇವಾ ವಲಯವು ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಉಳಿದೆರಡು ವಲಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ

ಪಾಲು ಒಂದು ಬಡರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಶೇ. 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ, 1990 ರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಗಿಂತಲೂ ಸೇವಾವಲಯದ ಪಾಲು ಶೇ. 40.59 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಮತ್ಕಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸೇವಾ ವಲಯ 1991 ರ ನಂತರ ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೇಗದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಆಧುನೀಕರಣ: ಆಧುನೀಕರಣವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಗ್ರಾಮೀಣ, ಕೃಷಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉತ್ಪಾದಕರು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರೈತರು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನೂತನ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಗಳು, ಬೀಜ ತಳಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮಾಲಿಕರು ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆಧುನೀಕರಣ ಕೇವಲ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಹಳು ಪುರುಷರ ಹಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಸರು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ, ಮಹಿಳೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮನೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವು ಬ್ಯಾಂಕ್, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಶಾಲೆ, ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಸಮಾಜವು ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ಸಮಾಜಕ್ಕಿಂತ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಸಂಮೃದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ: ಇದರ ಅರ್ಥ, ಒಂದು ದೇಶ ತನ್ನದೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಮತ್ತು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಇತರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು. ಮೊದಲ ಏಳು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದವು. ಅಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದಾದ ಸರಕುಗಳ ಆಮದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು. ಈ ನೀತಿಯು ಹೊರದೇಶಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಆಮದು ಮಾಡಿದ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು, ವಿದೇಶಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಬಂಡವಾಳದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆತಂಕವಿತ್ತು.

ಸಮಾನತೆ(ಸಮತೆ): ಇತರ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಜನರು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು

ಶ್ರೀಮಂತರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆನಂದಿಸಲ್ಪಡುವ ಬದಲು ಬಡ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಾನತೆಯು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ, ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನೂ ತನ್ನ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಉತ್ತಮ ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯ ಹೊಂದಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಗಲ ಹೊರತಾಗಿ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಂತಹ ಇತರ ಗುರಿಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ಕೃಷಿ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸಮಾನತೆಯಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರು.

ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಮೀನ್ದಾರಿಗಳು, ಜಾಗೀದಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೇವಲ ಜಮೀನಿನ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸದೆ ಮಣ್ಣಿನ ನಿಜವಾದ ಉಳುಮೆಗಾರರಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಭಾರತವನ್ನು ಇತರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿತು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತರಲು ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಬೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮವು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ: ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು/ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಭೂಮಿಯ ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ನಿರ್ಧಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಭೂ ಒಡೆತನ ಕೆಲವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಾಲೀಕತ್ವವು ಬಾಡಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತು ಮತ್ತು ಇದು ಕೃಷಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಿಂದ ಸಮಾನತೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಕಾಯ್ದೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ಸಂಧರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಣಿದಾರರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ ಸ್ವತಹ ತಾವೇ ಸಾಗುವಳಿದಾರರೆಂದುಕೊಂಡು ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು; ಭೂ ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೂ ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಡ ವರ್ಗದವರಿಗೆ (ಬೆಳೆ ಹಂಚಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮತ್ತು ಭೂ ರಹಿತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು), ಅತ್ಯಂತ ಬಡ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ (ಗೇಣಿದಾರರು, ಭೂರಹಿತ

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು) ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಗರಿಷ್ಟ ಮಿತಿ ಕಾಯಿದೆ ಕೂಡ ಹಲವು ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿ ವಿಳಂಬವಾಯಿತು. ಈ ವಿಳಂಬದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಹೆಸರಿಗೆ ಭೂ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಲು ಬಳಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯೂ ಸಹ ಅನೇಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಅವರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಉಳುವವನೆ ಭೂ ಒಡೆಯ ನೀತಿಗೆ ಆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಇದೇ ಮಟ್ಟದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಧಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧೇಶದಲ್ಲಿನ ಶೇ. 75 ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಿತ್ತು ಏಕೆಂದರೆ ಹಳೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಳೆ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಕೆಲವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದ ಜಡತೆಯನ್ನು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿತು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಾದ ಗಮನಾರ್ಹ ಹೆಚ್ಚಳವೇ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳ (HYV) ಬಳಕೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಸಮರ್ಪಕ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಿನಾಶಕಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು ಅತೀ ಮುಖ್ಯ. ರೈತರಿಗೆ ಊಜಿಗಿ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಅಗತ್ಯ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಿನಾಶಕಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ (1960ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯದಿಂದ 1970ರ ಮಧ್ಯ) ಯಲ್ಲಿ HYV ಬೀಜಗಳ ಬಳಕೆಯು ಸಮೃದ್ಧ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಪಂಜಾಬ್, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು. ನಂತರ (HYV) ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ಬೀಜಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕೇವಲ ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದವು. ಎರಡನೇ ಹಂತದ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ (1970ರ ಮಧ್ಯದಿಂದ 1980ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯ) ಯಲ್ಲಿ (HYV) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಂತೆ ಭಾರತ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಹಾರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಮೆರಿಕ ಅಥವಾ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿ

ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆದರೂ ಕೇವಲ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಅವರು ಸ್ವಂತ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದರೆ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ರೈತರಿಂದ ಮಾರಾಟವಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಉತ್ಪನ್ನವು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕ (Marketed Surplus) ಎನ್ನುವರು. ಪುಸಿದ್ದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಹನುಮಂತ ರಾವ್ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ರೈತರು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯನ್ನು (ಮಿಗುತೆಯ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಿದೆ) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅನುಭೋಗದ ಇತರೆ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬೆಲೆ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ಆಧಾಯದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವವರು ಈ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಬೆಲೆ ಇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದರು. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಆಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಮಾತ್ರವೇ ಕೃಷಿ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರೈತರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಮಿಗಿಲಾಗಿ HYV ಬೆಳೆಗಳು ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳ ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ರೈತರು ಈ ಕೀಟಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಸರ್ಕಾರವು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಆತಂಕಗಳು ನಿಜವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಅಗತ್ಯ ಕೃಷಿ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಅಗತ್ಯ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ದೊಡ್ಡ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಮವಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ರೈತರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿದ ಸೇವೆಗಳಿಂದ, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕೀಟಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ಫಸಲುಗಳು ಹಾಳಾಗುವುದು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಮಂತ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಹಾಯ ಧನದ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ:

ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಸ ಉಜ್ಜಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಲು ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ರೈತರು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆತಂಕದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಆಗ ರೈತರು ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಅಹಾಯಧನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಹಾಯಧನದಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೂ ರಸಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯಧನದಿಂದ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತು ರೈತರುಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಸಹಾಯಧನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಉದ್ದೇಶಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲದ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಮೇಲಿನ ಸಹಾಯಧನ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇನಿರರ್ಥನಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು, ಸರ್ಕಾರವು ಕೃಷಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯು ಹಲವಾರು ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ರೈತರು ಕಡುಬಡವರಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಧನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರಾಗಿಲ್ಲ. ಸಹಾಯಧನ ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಾಗೂ ಬಡ ಯುತರ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಗುರಿಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ತಜ್ಞರ ವಾದವೇನೆಂದರೆ ಸಹಾಯಧನಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಯುತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸರಿಯಾದ ನೀತಿಯೆಂದರೆ ಬಡ ರೈತರಿಗೆ ಇದರ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ 1960ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದೇಶ ಆಹಾರ ದಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತಹ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶವೆಂದರೆ 1990ರಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶದ ಸುಮಾರು ಶೇ.65 ರಷ್ಟು ಜನರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧಗೊಂಡಂತೆ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೊಡುಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ (1950 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 67.5 ರಿಂದ 1990 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 64.9 ಆಗಿದೆ). ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ? ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯ ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇದನ್ನು 1950-1990ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ವಿಫಲತೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಬೆಲೆಗಳು:

ಬೆಲೆಗಳು ವಸ್ತುಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು

ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುವು ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದರ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾರು ಈ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಬೆಲೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಷ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ನ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಧೂಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬೈಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅದರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಯು ಅದರ ಲಭ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯ ಹಿಂಧನವನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಯು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಧನಗಳು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಜನರು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ವಿದ್ಯುತ್‌ಚಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೀರನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದರೆ ರೈತರು, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಜಲಸಾಂದ್ರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಬೆಳೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದರೆ, ರೈತರು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ರೈತರು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀರಿನ ಬೆಲೆಯು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯಧನವು ಸಂಪನ್ಮೂಲದ (ಭೂಮಿಯ) ಅತಿಯಾದ ಬಳಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಸಹಾಯಧನವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ:

ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಉತ್ತಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವು ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರವಾದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಧುನೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದವು. ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವೈವಿದ್ಯತೆ ತೀರಾ ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕೇವಲ ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಸೆಣಬಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು, ಅದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಮ್‌ಶೆಡ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈವಿದ್ಯಮಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೆಲೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ: ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀ ವಲಯದ ಪಾತ್ರ ಏನು ಎಂಬುದು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣಾಕಾರರ ಮುಂದಿದ್ದ

ಸವಾಲಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಬಂಡವಾಳ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ದ್ವಿತೀಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಂತೆ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಮಹತ್ವವೆನಿಸುವಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಖಾಸಗೀ ವಲಯದ ನೀತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿನ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು.

1956 ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳು (ನಿರ್ಣಯಗಳು): ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಪತ್ಯದ ಗುರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ 1956ರ ಕೈಗಾರಿಕಾನೀತಿ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸಮಾಜವಾದಿ ಮಾದರಿ ಸಮಾಜದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಎರಡನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗೆ ಈ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳು ಆಧಾರವಾಯಿತು. ಈ ನಿರ್ಣಯವು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿತು. ಮೊದಲನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸರ್ಕಾರಿ ಒಡತನದ ಉದ್ಯಮಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಎರಡನೇ ವರ್ಗವು ಖಾಸಗೀ ವಲಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಖಾಸಗೀ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಹೊಸ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಏಕೈಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂರನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದು, ಅವು ಖಾಸಗೀ ವಲಯದಲ್ಲಿವೆ. ಖಾಸಗೀ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆ ವಲಯವು ಪರವಾನಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯದೆ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ, ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧಿಸುವುದು ಈ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಅನ್ವಯ ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಅಥವಾ ವೈವಿದ್ಯತೆ ತರಲು (ವಿವಿಧ ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು) ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಅರ್ಥ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನದಟ್ಟಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದನೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆ: 1955ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಿತಿ ಅಥವಾ ಕರ್ವೆ ಸಮಿತಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ

ಬಳಕೆಯ ಸಾಸಾದ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡಿತು. ಒಂದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕದ ಒಟ್ಟು ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಗರಿಷ್ಠ ಹೂಡಿಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. 1950 ರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕದ ಗರಿಷ್ಠ ಹೂಡಿಕೆ 5 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗರಿಷ್ಠ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರಮ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಘಟಕಗಳ ಸರಕುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮಾನದಂಡವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಅಬಕಾರಿ ಸುಂಕ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿದರದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿ - ಆಮದು ಬದಲೀಕರಣ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳ ವಸಹಾತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ನಂತರ ದೇಶವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಯೋಜಕರು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಇದು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಮದುಗಳನ್ನು ನಿರುತ್ತಾಹಗೊಳಿಸಿತು. ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆಮದು ಬದಲೀಕರಣ ನೀತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಆಮದು ಬದಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಈ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ದೇಶೀಯವಾಗಿಯೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ಈ ನೀತಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರೈವೋಟಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸುಂಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಟಾಗಳು. ಸುಂಕಗಳು ಎಂದರೆ ಆಮದು ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ತೆರಿಗೆ, ಇದನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದರಿಂದ ಆಮದು ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅನುತ್ತೇಜಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಟಾಗಳು ಎಂದರೆ ಆಮದಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸುಂಕ ಮತ್ತು ಕೋಟಾ ನೀತಿಯ ಪರಿನಾಮವೆಂದರೆ ಆಮದುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು ದೇಶೀಯ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರೈವೋಟಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.

ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರೈವೋಟಿಯನ್ನು

ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳು ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತವೆಂದು ಈ ನೀತಿಯ ಭಾವಿಸಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಮದುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರದೇ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಐಶಾರಾಮಿ ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಯೋಜನಾತಜ್ಞರು ಆತಂಕಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ 1980 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯದ ವರೆಗೆ ರಫ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾಬಿವೃದ್ಧಿ

ಮೊದಲ ಏಳು ಯೋಜನೆಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಸಾಧನೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ (ಜಿಡಿಪಿ) ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಪಾಲು 1950-51 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 11.8 ಇದ್ದದ್ದು 1990-91 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 24.6 ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಜಿಡಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾವಲಯದ ಕೊಡುಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಹತ್ವದ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ.6 ರಂತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಸೆಣಬಿನ ಉದ್ಯಮಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ 1990ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯವಿಧ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತರಣೆ. ದೊಡ್ಡ ಘಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉತ್ತೇಜನವು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ವಿದೇಶಿ ಪೈಪೋಟಿ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಆಟೋಮೊಬೈಲ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಮೊದಲ ಮೊದಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅದರ ಅಗತ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಕೆಲವು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿವೆ (ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆ ಪಡೆದು) ಎನ್ನುವ ವ್ಯಾಪಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಸೇವೆಯ ಪೂರೈಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ 1990ರ ದಶಕದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಲು ಧೀರ್ಘಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನವೆಂದರೆ, ಖಾಸಗಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಬ್ರೆಡ್ಡನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬ್ರೆಡ್ಡನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮವಾದ ಮಾರ್ಡನ್ ಬ್ರೆಡ್ಡ್ ಉದ್ಯಮ. 2001 ರಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವನ್ನು ಖಾಸಗೀವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾರಲಾಯಿತು. ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಯೋಜಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಂತರವೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮಾತ್ರ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀವಲಯವೂ ಕೂಡ

ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊರಬರಬೇಕು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿವಲಯ ಒದಗಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕು.

ದೇಶದ ಮಿತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಹಲವಾರು ಉದ್ಯಮಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಛಾಭದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಕೆಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿದ್ದವು ಅವು ಸತತ ನಷ್ಟದಿಂದಾಗಿ ನಿಂತು ಭೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮವೊಂದು, ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಪವ್ಯಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮ ಸಮೂಹಗಳು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾವೇ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಪರ್ಮಿಟ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ರಾಜ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅತಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಉದ್ಯಮಗಳ ದಕ್ಷತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿನಾಮ ಬೀರಿದವು. ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಚಿವಾಲಯಗಳಿಂದ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಲಾಭಿ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿದೇಶೀ ಪ್ರೈವೇಟೀಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಹಾನಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಮದು ಸಾಬೀತಾಗಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಟೀಕಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಮದಿನ ಮೇಲಿನ ಖಾತರಿಯಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಹಕರು ಭಾರತದ ಉತ್ಪಾದಕ ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತರೋ ಅದನ್ನೇ ಖರೀದಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ತಾವು ಖಾತರಿಯಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿಯ ಉತ್ತೇಜಕಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಯಾಕೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ? ಮತ್ತು ಆಮದುಗಳಿಂದ ಪ್ರೈವೇಟಿ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕರು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆ ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವೆಂದರೆ ಲಾಭಗಳಿಸುವುದಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಉನ್ನತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳು ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿವೆ ಎಂಬ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಹ ಅವುಗಳ ಲಾಭಗಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾದವು ಇದೆ. ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವಿದೇಶಿ ಪೈಪೋಟಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಮ್ಮ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಕರೆನೀಡಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು 1991 ರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ:

1950-90 ರ ಅವಧಿಯು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಗಣನೀಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡಿತು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ 1950 ರ ಹಿಂದಿನ ಅವಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶೇ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು 1980 ರ ದಶಕದ ಹಿಂದೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ (ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರ 1950-80 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 3.5 ರಷ್ಟಿತ್ತು) ದರವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ಹಸಿರುಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತವು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಯಿತು. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಸಹ್ಯಕರ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದವು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಅತಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಆಮದು ಬದಲಿ ನೀತಿಯು ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ನಾಲ್ಕು ಹುಲಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ, ಸಿಂಗಾಪುರ್, ತೈವಾನ್ ಮತ್ತು ಹಾಂಗ್ ಕಾಂಗ್ ನೊಂದಾಯಿಸಿದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಥೆಗಳ ನಂತರ 1991 ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಲಾಯಿತು.